

KİTAP İNCELEMESİ:**Avrupa Ekonomik Entegrasyonu ve Avrupa'nın Yeşil Geleceği****Yazar:** T. Mesut Eren**İktisadi Kalkınma Vakfı Yayınları, İstanbul**
Yayın No. 357, Ağustos 2021**Dil:** Türkçe**292 sayfa****ISBN:** 978-605-7756-11-4

Avrupa Birliği (AB), g¼n¼m¼z¼n en derin ekonomik b¼t¼nleŐme alanını oluşturmaktadır. AB'nin evre ve s¼rd¼r¼lebilirlik politikalarının ise ¼zellikle Avrupa Yeşil Mutabakatı'nın da kabul edilmesiyle AB'nin t¼m politika alanlarında yeşil bir d¼n¼Ő¼me yol açabilecek ¼neme sahip olduğu s¼ylenilebilir. Avrupa b¼t¼nleŐmesi temelinde bu yeşil d¼n¼Ő¼m¼n nasıl Őekillenebileceđini irdelemek ¼zere T. Mesut Eren tarafından kaleme alınan *Avrupa Ekonomik Entegrasyonu ve Avrupa'nın Yeşil Geleceği* baŐlıklı eser, 2021 yılında İktisadi Kalkınma Vakfı tarafından yayımlanmıŐtır. Kitapta ¼ncelikle, temel politika alanlarında Őimdiye kadar ulaŐılan bu b¼t¼nleŐmenin boyutlarına dikkat çekilmektedir. AB, iktisadi kalkınmasını bug¼ne kadar kaynak kullanımına dayalı doğrusal üretim y¼ntemleri kullanarak gerçekleŐtirmiŐtir. Son d¼nemde bu kalkınma modelinin artık s¼rd¼r¼lebilir olmadığı, iklim deđiŐikliđine yol açtığı ve çevreye çok b¼y¼k zararlar verdiği konusundaki farkındalığın artmasına paralel olarak tepkilerin de arttığı vurgulanmaktadır. Dolayısıyla sanayileŐmenin sebep olduğu k¼resel sıcaklık artıŐının yol açtığı ve giderek etkisini arttıran doğal afetler ve iklim deđiŐikliđinin neden olduğu diğer olumsuz etkiler, AB'nin ciddi bir d¼n¼Ő¼m sağlaması ve uluslararası alanda da sorumluluk alması gerektiğini ortaya koymuŐtur. Kitapta bu d¼n¼Ő¼m¼n tarihsel boyutu, geçirdiği deđiŐim, ¼ncelik ve yeni hedefleri ayrıntılı bir Şekilde tartıŐılmaktadır. Ardından, Komisyon'un, AB'nin ¼nemli politikalarını s¼rd¼r¼lebilirlik kriterlerine g¼re yeniden Őekillendirmek ve yeşil geleceğinin oluŐturulması konularında yol g¼sterici olması için yayınladığı Avrupa Yeşil Mutabakatı derinlemesine incelenmiŐtir. Yeşil ve Dijital Geçiş adı verilen ve ¼nemli alanlarda d¼zenlemeler

yapılmasını gerektiren bu dönüşümün ekonomik, sosyal ve çevresel boyutları nedeniyle, alınacak önlemlerde insan-doğa ilişkisinin gözütılması, AB ekonomisinin rekabet gücünün olumsuz etkilenmemesi ve bu geçişin adil olması gerekliliği kitapta tartişılan konulardandır.

Yazara göre, Yeşil Geçişin hedeflenen süre içerisinde başarılabilmesi, mutlak sürdürülebilir politikalar izlenmesini, temiz enerji kaynaklarının kullanılmasını ve döngüsel kalkınma modelinin uygulanmasını gerektirmektedir. Yine yazara göre, AB, ilk yıllarından bugüne kadar ortak bir hedef doğrultusunda uzun dönemli ve sistematik bir şekilde çalışarak başarıya ulaşabildiği için Yeşil Geçiş konusunda da zorlanmayacaktır. Başka bir deyişle, tarım, sanayi, çevre, ticaret, ulaşım, rekabet, enerji gibi alanlarda politikalarını uyumlaştırabilen bir AB'nin, Yeşil Dönüşüm konusunda yapması gereken politika değişiklikleri ve uyumu da kısa sürede gerçekleştirebileceği söylenebilir. Öte yandan, önemli ekonomik, çevresel ve sosyal etkileri olması beklenen Yeşil Geçişin hemen hemen tüm AB politikalarını etkilemesi söz konusu olduğundan Birlik, birçok politikasını şimdiden gözden geçirerek yenilemeye başlamıştır. Doğrusal kalkınma modelini, Yeni Döngüsel Ekonomi Eylem Planı ile; AB Sanayi Politikası'nı, Yeni Sanayi Stratejisi ile; Tarım ve Gıda Politikası'nı, Yeni Tarım Politikası ve Çiftlikten Çatala Stratejisi ile; Sosyal Politika'yı, Adil Geçiş Mekanizması ile; Enerji Politikası'nı, Temiz ve Yenilenebilir Enerji Stratejileri ile; Ulaşım Politikası'nı, yenilenen Avrupa Ulaşım Ağı ile güncelleyen Birliğin, sürdürülebilir politikalara geçişini sağlayacak yasal düzenlemeleri planladığına, hatta önemli bölümünü de uygulamaya koymuş olduğuna da kitapta yer verilmektedir.

Kitap, üç temel bölümde yapılandırılmıştır. Birinci bölümde, Avrupa Ekonomik Entegrasyonu ele alınarak, ekonomik entegrasyonun tarihsel gelişimi, önemli dönüm noktaları, antlaşmalar yoluyla gelişimi ve diğer hukuki temelleri anlatılmıştır. Daha sonra, kavramsallaştırma bağlamında entegrasyon teorilerine ve entegrasyon çeşitlerine yer verilmiştir. Ayrıca, AB'nin dört temel özgürlüğü olarak adlandırılan malların, sermayenin, işgücünün ve hizmetlerin serbest dolaşımı konuları hem hukuki temelleri hem de ekonomik etkileri açısından değerlendirilmiştir. Aynı bölüm kapsamında, AB'nin önemli mali ve iktisadi politikaları irdelenmiştir. Bu bölümde Yazar, özellikle okuyucunun bilgilendirilmesine ve kitabın ilk bölümünün teorik temelinin ortaya konulmasına çalışmıştır.

Kitabın ikinci bölümünde, Birliğin Çevre Politikası ele alınmıştır. Ardından sürdürülebilirlik kavramına geçiş sağlanmış ve sürdürülebilirliğin tanımı, Brundtland Raporu'ndan Paris İklim Anlaşması'na kadar geçen dönemdeki olaylar, tarihsel süreç içerisinde anlatılmıştır. Bu bölümde son olarak, sürdürülebilirliğe ulaşmak için izlenebilecek stratejilere ilişkin kuramlara yer verilmiştir. Yazar, bu bölümde, AB'nin çevre ve sürdürülebilirlik konusunda uluslararası çabalara öncülük edici bir rol oynamaya çalıştığını vurgulamıştır.

Kitabın üçüncü ve son bölümünde ise Yeşil Dönüşümün AB'nin iktisadi politikalarını nasıl etkileyeceği ve bu alanlarda yapılması gerekenler tartışılmıştır. Birliğin Ekonomik Entegrasyonu ile AB'nin Yeşil Geleceği ilişkisi başlığı altında, sürdürülebilirlik için öngörülen önlemler detaylandırılarak ortaya konulmuş, sanayi, istihdam, ticaret, enerji, ulaşım ve tarım gibi birçok politika alanında yol açacağı etkiler değerlendirilmiştir. Başlıca AB politikalarının AB'nin Yeşil Dönüşümünden nasıl etkileneceği konusu çalışmanın özgün katkısını oluşturmaktadır. Yazar, bu alandaki AB politikalarının yapısal bir dönüşüme uğrayacağını ve her alandaki uygulamaların yeşil dönüşüm hedef önceliklerine hizmet edecek şekilde tasarlanması gerektiğini öne çıkartmaya çalışmıştır.

Kitabın sonunda yer alan Ekler bölümünde ise ana metinde yer almamış olan ilgili AB Mevzuatına yer verilmiştir. Bunlar, *Avrupa Yeşil Mutabakatı, Sürdürülebilir Avrupa Yatırım Planı, Adil Geçiş Mekanizması, Avrupa İklim Yasası, Yeni Döngüsel Ekonomi Eylem Planı ve Çiftlikten Çatala Stratejisi*'dir.

Kitap, iki önemli alanda Türkçe literatürde var olan boşluğu doldurmaktadır. Avrupa Birliği üzerine yazılmış çok sayıda eser bulunmasına karşın, hem Avrupa Birliği'nin ekonomik entegrasyonu hakkında özgün bir katkı sağlaması hem de AB'nin yaşayacağı Yeşil Dönüşüm hakkında birincil kaynaklara dayalı kapsamlı bir çalışma olması nedeniyle değerlidir. Öte yandan, kitap, AB'ye ilgisi olanların güçlük çekmeden anlayıp, bilgi sahibi olabilecekleri bir yöntem, içerik ve dil seçimi ile hazırlanmıştır. Çalışmanın özgün metin ve birincil kaynaklar kullanılarak hazırlanması sebebiyle, konuyu daha kapsamlı ve derinlemesine inceleyecek akademik okuyucular için de başlıca başvuru kaynağı olabileceği söylenebilir. Kitap sadece akademisyenlerin, uzmanların ve öğrencilerin değil, bu konularla ilgilenen, güncel gelişmeleri takip edip, öğrenmek isteyen herkesin bilgi edinebileceği bir yapıda olması nedeniyle övgüyü hak etmektedir.

İmre ERSOY*

* Prof. Dr., Marmara Üniversitesi Avrupa Araştırmaları Enstitüsü, Avrupa İktisadi ve İşletme Anabilim Dalı , e-posta: iersoy@marmara.edu.tr, ORCID ID: 0000-0003-0025-0520.